

Klimatkommunernas remissvar

Boverkets förslag till införandet av gränsvärden för klimatdeklarationer av byggnader (LI2023/02459)

Sammanfattning

Klimatkommunerna har länge förespråkat införandet av gränsvärden för byggnaders klimatpåverkan som ett viktigt verktyg för att minska utsläppen inom byggsektorn. Vi ställer oss därför positiva till att införa gränsvärden och de lagändringar som föreslås. Men vi vill se skarpare gränsvärden, mer tillförlitliga schabloner, och ett införande av gränsvärden för mark- och anläggningsarbete. Vi ifrågasätter även statens undantag från krav på klimatpåverkan, och utelämnandet av tillbyggnation i klimatdeklarationer.

Gränsvärden

Vid samtliga tillfällen som vi har diskuterat förslaget om gränsvärden för byggnaders klimatpåverkan har det uttryckts en önskan om skarpare gränsvärden då de föreslagna är för högt satta. Detta har framförts av såväl kommuner och kommunala bolag som privata aktörer inom byggbranschen. Argumenten för att sätta skarpare gränsvärden bygger bland annat på att utvecklingen inom klimatsmart byggande har gått väldigt fort sedan referensvärdena som låg till grund för gränsvärdena togs fram. Att utgå ifrån referensvärdena från 2020 som grundnivå för 2025 riskerar därför att normalisera en nivå som ligger långt över normalbyggnaden för 2025, och därmed riskera att styra mot högre utsläpp snarare än lägre. Klimatkommunerna förordar att gränsvärdet sätts till 60 % av nivån 2020 och anser att det åtminstone inte bör vara högre än 80 %. Det går redan idag att bygga med en klimatpåverkan långt under de gränsvärden som föreslås, med ingen, eller endast försumbara kostnadsökningar.

Många menar även att det är bättre att göra kraftiga utsläppsminskningar nu i början och att det lär bli svårare att minska de sista utsläppen som kvarstår. Den sammanlagda mängden koldioxid som släpps ut i atmosfären blir också avsevärt mindre om de största minskningarna sker i början. Förslagets egen bedömning är att små och medelsvåra företag inte får det svårare än stora aktörer att nå de gränsvärden som föreslås för 2025, och över hälften av de i byggbranschen som svarade på en enkät kopplat till gränsvärdena ville redan 2022 se skarpare gränsvärden. Det borde vara incitament nog för att sätta gränsvärden som snabbar på omställningen och ser till att byggbranschen minskar sina utsläpp i linje med Parisavtalet.

En anledning till att inte sätta skarpare gränsvärden från början är att det kan leda till fördröjningar kring införandet av gränsvärdena, det vill säga att de inte är på plats till 2025. Klimatkommunerna ser väldigt gärna att gränsvärden införs den tid som föreslås, dvs 1 juli 2025, och vill därför inte förespråka förslag som försenar implementeringen. Det optimala vore om det gick att sätta skarpare gränsvärden direkt, exempelvis genom att utgå från de uppdaterade referensvärdena som togs fram 2023, eller genom att snabbtreda möjligheten till skarpare gränsvärden från 2025. Om det inte anses möjligt att göra detta i tid bör de föreslagna gränsvärden gälla från 2025, samtidigt som den första skärpningen av gränsvärdena sker redan 2027, snarare än 2030.

En viktig fråga för Klimatkommunerna är rätten att gå före. Frågan om vad som betraktas som tekniska särkrav är central för att vi ska kunna driva på utvecklingen mot klimatneutralt byggande. Det är viktigt att gränsvärdena inte blir normerande på ett sätt som omöjliggör kravställning som går längre än lagkravet. Klimatkommunerna föreslår därför att det tydliggörs att klimatkrav inte betraktas som ett tekniskt särkrav.

Schabloner

Då det kräver både mycket tid och resurser att ta fram specifika klimatdata kommer schabloner till stor del att användas i klimatberäkningarna. Vi ser därför med viss oro på faktumet att schabloner för installationer bygger på endast sju genomförda klimatberäkningar av kontorshus och flerbostadshus, som sedan även har använts för att ta fram schabloner för skolor, förskolor och specialbostäder. Ju bättre schablonvärden desto mer tillförlitliga blir klimatberäkningarna. Vi anser därför att Boverket bör ta fram bättre underlag för fastställandet av schablonvärden, och att Boverket kontinuerligt bör arbeta för att förbättra dessa underlag.

Markarbeten och anläggning

I dagsläget ingår inte mark- och anläggningsarbeten i vare sig klimatdeklarationer eller förslagen för gränsvärden. Då dessa är en stor utsläppskälla ser Klimatkommunerna ett behov av att på sikt inkludera även mark- och anläggningsarbeten inom ramen för klimatdeklarationer och gränsvärden. Det kan också leda till att mark som kräver koldioxidintensivt arbete eller mark med högt kolförråd inte bebyggs. Även kringliggande mark (innergård och förgård) bör kunna inkluderas för att uppmuntra till lokal kolinlagring.

Undantag

Likt kommuner ser Klimatkommunerna staten som en viktig aktör som kan agera föregångare, inte minst med tanke på statens ansvar för byggnadskategorier med särskilt stor klimatpåverkan som fängelser och försvarsanläggningar. Vi ställer oss frågande till varför dessa ska undantas från krav i fråga om klimatpåverkan.

Utökning av klimatdeklarationer

Klimatkommunerna beklagar beslutet att inte inkludera utökningen av klimatdeklarationer till 2027 i remissen. Vi vill trots detta kommentera innehållet i förslaget. Klimatkommunerna tillstyrker förslaget om att även inkludera ombyggnation i klimatdeklarationen från och med 2027, men hade gärna sett att även tillbyggnation inkluderas i klimatdeklarationen, då vi inte ser någon anledning att exkludera dem. Vi anser även att det bör införas krav på klimatdeklarationer generellt vid större renoveringar för att säkerställa att klimatavtrycket från de material och tekniska installationer som krävs för att energieffektivisera inte blir större än den minskade klimatpåverkan som uppstår genom minskad energianvändning.

Tillgängliga data

Klimatkommunerna önskar att Boverket delar den data som skapas via klimatdeklarationerna på ett sätt som gör det möjligt för kommuner och andra aktörer att analysera och visualisera informationen på lokal och regional nivå.

Om Klimatkommunerna

Klimatkommunerna är en förening med 52 kommuner och två regioner som medlemmar. Medlemmarnas klimatarbete ligger i framkant i Sverige och världen, med tuffa klimat- och energimål och ambitiösa åtgärder. Klimatkommunernas övergripande syfte är att minska utsläppen av växthusgaser i Sverige genom erfarenhetsutbyte, påverkansarbete och spridning av goda exempel.